

мср. Нина С. Кисин¹

Универзитет у Новом Саду, Филозофски факултет

Стручни
рад

Стратегије поучавања ученика различитог нивоа знања (кроз призму методичких питања)

Резиме: Рад се дава дефинисањем појма стратегија и приказом стратегија за поучавање ученика различитог нивоа знања. У раду се излажу различити задаци који могу послужити као стратегије поучавања ученика различитог нивоа знања. Циљ овог рада је да кроз призму методичких питања, чији су одговори пронађени у књизи Технике поучавања – решења, стратегије и предлози за успешније предаваче, и кроз стратегије образовања укажемо на могуће начине решавања проблема постојања ученика различитог нивоа знања у оквиру истог одељења. Истиче се да је неминовно поучавајући разред у којем постоје ученици више и нижег нивоа знања. Аутор овог рада наглашава да се само кроз сарадњу и заједнички рад на задацима може остварити успех у хетерогеним одељењима.

Кључне речи: стратегије, различити ниво знања, енглески језик, методичка питања.

Увод

Овај рад указује на чињеницу да се наставници неминовно сусрећу са ученицима различитог нивоа знања. У први план стављају се стратегије, помоћу којих наставници поучавају ученике различитог нивоа знања.

Књига *Технике поучавања – решења, стратегије и предлози за успешније предаваче* (енг. *Dealing with difficulties*) аутора Продромуса и Кландфилда (Prodromou & Clandfield, 2011) на иновативан начин приказује стратегије суочавања са потешкоћама у поучавању ученика. Међутим, аутори истичу да се са потешкоћама не морамо „суочавати“, већ их посматрати као

„почетне основе које ће нам отворити могућности за даље учење“ (Prodromou & Clandfield, 2011: 6).

Не постоји одељење које је хомогено. Не постоји час без потешкоћа (размислимо о недисциплини, често превеликим одељењима од око четрдесет ученика, недостатку времена или ученичког знања, неуспеху на тестовима и томе сл.). Хетерогеност једног разреда огледа се и у тенденцији ка форсирању инклузије – где разлике претварамо и „утапамо“ у сличности. Управо у коришћењу стратегија за превазилажење проблема у настави огледају се компетенције наставника. Посебно у настави страних језика, где, осим горе поменутих потешкоћа, у први план

¹ acd.nina@nscable.net

долазе и страни језик и специфичност поучавања страних језика.

Под специфичностима поучавања страног (енглеског) језика подразумева се различит приступ поучавању (интерактивна настава, коришћење аудио-визуелних материјала), као и коришћење различитих стратегија. Поента успешног часа није само пренесено знање већ и чињеница да су се и интровертни и екстравертни ученици осећали пријатно на часу; да су сви подједнако учествовали у настави.

Циљ овог рада је да кроз призму методичких питања, чији су одговори пронађени у горе поменутој књизи, и кроз стратегије образовања (Гајић, 2007) укажемо на могуће начине решавања проблема постојања ученика различитог нивоа знања у оквиру истог одељења.

Дефиниција и појам стратегије

Реч *στρατηγία* (гр. *strategia*) потиче из грчког језика и представља науку о вођењу војске; вештину ратовања (Вујаклија, 1980). Реч *στρατηγία* често се доводи у везу са појмовима: стратегије решавања проблема и стратегије учења. Стратегије решавања проблема се преносе из учионице на пословни свет. Често се компаније суочавају са потешкоћама анализирајући такозвани SWOT дијаграм и проналазећи јаке стране компаније (енг. *strengths*), слабости (енг. *weaknesses*), прилике (енг. *opportunities*) и претње (енг. *threats*).

Суштина стратегије решавања проблема је уочавање самог проблема (Гајић, 2007). Метаконпоненте у процесу решавања проблема су следеће:

- одлучивање о томе шта је суштина проблема;
- избор начина презентовања информација (компонента која се може применити и у настави, као адекватан начин преношења знања или поучавања);

- избор стратегија за комбиновање компоненти;
- избор тежишта пажње (фокуса часа/наставе);
- праћење тока решавања (надгледање ученика у процесу самосталног/удруженог решавања проблема у настави);
- осетљивост за спољашњи фидбек (*feedback*) и др.

(Адаптирано из: Гајић, 2007: 22; према: Гојков, 2002)

Као главне препоруке за примену ефикасних метакогнитивних стратегија у учењу истичу се:

- Повезивање нових садржаја са претходно стеченим знањем и искуством. Ученици прво треба да „стекну увид у целину и структуру градива, а затим да уоче кључне појмове и принципе, као и релације између њих“ (Гајић, 2007: 20).
- Друга, посебно интересантна препорука за примену стратегија учења је понављање и преглед градива кроз израду схема (што ће бити приказано у овом раду кроз призму употребе стратегије за поучавање ученика различитог нивоа знања), израда графичких приказа, сумирање структуре градива (Гајић, 2007: 20).

Карактеристике постојања различитог нивоа знања ученика у процесу наставе

Ученици различитог нивоа знања

Присуствовали смо многим семинарима на тему интерактивне наставе, употребе аудио-визуелних материјала, успостављања дисциплине на часу, мотивисања ученика, мотивисања наставника, ефикасног слушања, читања, писања и причања на страном језику, усвајања вокабулара страног језика итд. Међутим, мали број се-

минара бави се проблемом постојања ученика са различитим нивоом знања у истом одељењу. Различит ниво знања је заправо „проблем који је пресек свих осталих – као што су немогућност да се остваре добри резултати, успостави дисциплина и, понајвише, недостатак мотивације“ (Prodromou & Clandfield, 2011: 49). У овом раду, између осталог, биће поменуте неке од стратегија поучавања хетерогених одељења поменутих на семинару „Getting Attention in Mixed-ability Classes“ („Привлачење пажње на часовима ученика различитог нивоа знања“). Семинар је водио Лук Продрому (Луке Продрому).

Главни чиниоци постојања различитог нивоа знања код ученика су:

- другачији приступ учењу код ученика;
- брзина којом усвајају градиво;
- ниво и врста мотивације;
- предзнање;
- проблеми у личном окружењу са којима се неки ученици суочавају

(Prodromou & Clandfield, 2011: 49).

Под различитим нивоима знања ученика често подразумевамо ученике са високим нивоом знања и ниским (или, понекад, средњим) ни-

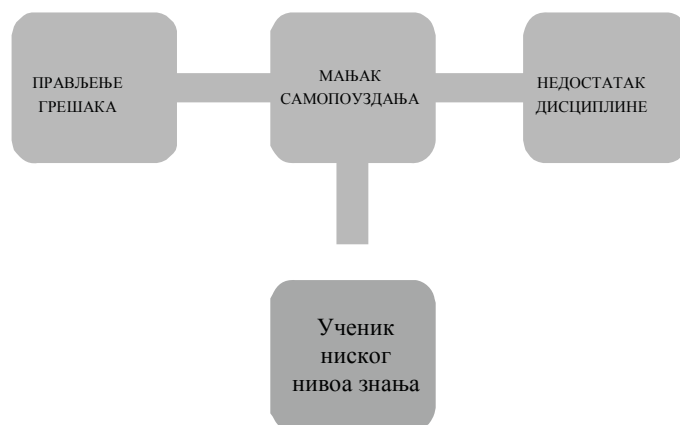
воом знања. Карактеристике ученика високог нивоа знања су следеће:

- брзо усвајају нова знања;
- имају вишак самопоуздања;
- треба их одржавати „заузетим“ дајући им различите додатне задатке;
- поседују вербалну, као и аудитивну и визуелну интелигенцију, па и кинестетичку;
- поседују велику могућност повезивања старих знања и искустава са новим.

Карактеристике ученика ниског нивоа знања су следеће:

- заостају за ученицима вишег нивоа знања;
- тешко усвајају нова знања и надовезују их на претходна;
- вежбе и задатке треба прилагодити њиховом тренутном нивоу знања; осећају се обесхрабрено, те им треба додатно охрабрење у виду позитивног фидбека (*feedback*);

Из горе наведених карактеристика ученика ниског нивоа знања произлазе проблеми у учењу (Слика 1).

Слика 1. Проблеми у учењу ученика ниског нивоа знања.

Виготски је у својој теорији о зони наредног развоја (енг. *the zone of proximal development*) разликовао зону тренутног развоја, у којој су ученици у стању да самостално реше проблем, и зону наредног развоја, у којој су ученици у стању да, кроз сарадњу са осталима, способнијим вршњацима или одраслима, реше одређени проблем. Тако је Виготски објаснио овај процес као „пупољке и цветове учења“, енг. *the buds and flowers of learning* (Moll 1992; према: Vygotsky, 1978: 86), алудирајући на почетнике (енг. *bud*, пупољак – почетник, али спреман за напредак ка наредној зони развоја) и на ученике који су напредни и брзо усвајају нова знања, надограђујући их на претходна (енг. *flower*, цвет).

Стратегије суочавања са различитим нивоима знања ученика кроз призму методичких питања

Уводна реч

У овом одељку желимо да у фокус ставимо различите стратегије помоћу којих се лакше и ефикасније поучавају ученици који поседују различит ниво знања енглеског језика. Почећемо са одређеним методичким питањем, које је у вези са проблемима различитог нивоа знања, и покушаћемо, уз помоћ литературе, сазнања и искустава (семинари, досадашња педагошка пракса) да дамо одговор на питања.

Како привући пажњу ученика у разреду у коме су различити ниво знања ученика?

У сваком одељењу, па тако и у одељењу у коме имамо ученике различитог нивоа знања, потребно је привући пажњу ученика и заинтересовати их за градиво. Ученици треба да чују и виде, нешто треба да привуче њихову пажњу и задржи је.

Тако је Маслов истицао да треба да се остваре све физиолошке потребе (да нам не буде

вруће, да се не осећамо непријатно итд.) како би се остварили одређени циљеви, али и придобила пажња (Maslow, 1970). Инструмент наставника, помоћу којег привлачимо пажњу ученика, јесте – глас. Квалитети доброг наставника и улоге које он или она играју су:

- вођа
- менаџер
- судија

Такође, наставници треба да поседују једну дивну особину емпатије, тј. разумевања како се ученици осећају.

Одговор на горе поменуто питање потражићемо у одређеној вежби која може послужити као стратегија привлачења пажње ученика у разреду различитог нивоа знања. Вежба је поменута на семинару „Getting Attention in Mixed-ability Classes“ (Luke Prodromou).

Одлична стратегија привлачења и одржавања пажње ученика везана је за усвајање и вежбање прошлог времена (енг. *Past Tense*). У Табели 1 приказане су основне информације о вежби „Магично прошло време“, а даље су дата и упутства коришћења ове вежбе.

Табела 1. Стратегија учења прошлих времена. Табела је направљена по узору на: Prodromou и Clandfield, 2011. (*Prodromou and Clandfield, 2011*).

Назив: Магично прошло време (енг. *Magic Past Tense*)

Ниво: почетни или средњи ниво знања (енг. <i>Elementary/Intermediate</i>)
Циљ: усвајање структуре и употребе прошлих времена
Трајање: 5-10 минута (<i>warm-up activity</i>)
Материјал: свеска, табла, дигитрон
Вештине/језик: прошло време

Наставник на табли исписује следеће (на енглеском језику, без превода):

- When *were* you born? (Када си рођен/а?)
- What *was* the year of the important event in your life? (Која је година у којој се догодио важан догађај у твом животу?)
- How old are you? (Колико имаш година?)
- How many years *have passed* since your important event in life? (Колико је година прошло од важног догађаја у твом животу?)
- Total (Сада се сви бројеви сабирају.)

Након тога, наставник пита ученике да преведу ова питања. Оваква вежба има за циљ да привуче пажњу ученика нижег нивоа знања, али и ученика вишег нивоа знања. Наиме, ученици ће бити мотивисани да одговоре на питања и тако учествују у вежби, јер су питања релевантна (тичу се њих) и односе се на нешто што је њима познато. Такође, кроз питања усвајају и структуру битних времена везаних за прошлост (when were you...?, what was the year...?, how many years have passed...?). Кроз одговоре на ова питања, ученици понављају и лакше усвајају језичке структуре. Подразумева се да ће наставник имати улогу модератора ове вежбе, да ће давати објашњења и одговарати на евентуална питања, али и да ће дати прилику свим ученицима да учествују у овој интересантној вежби.

Једна од стратегија привлачења пажње ученика на самом почетку часа је управо овај начин учења и вежбања прошлих времена. Ученици који су нижег нивоа знања желеће да одговоре на ова питања, јер одговоре знају, а они вишег нивоа знања сматраће ову вежбу изазовом, јер се не односи на сувопарно објашњавање прошлих времена и израду реченица у којима они дочекају и виде своју прилику за исказивање знања. Након што ученици одговоре на питања, и веома битно, саберу све бројеве који су послужили као одговор на питања, наставник каже об-

раћајући се свима у разреду: „Ово је магична вежба! Да ли је број који сте добили на крају (Тотал) 4024?“ Интересантном комбинаториком, број који се увек добија на крају, као сума свих различитих бројева, јесте 4024. Ученици ће бити задивљени, а циљ ће бити постигнут: у вежби ће учествовати сви, без обзира на разлике у нивоу знања енглеског језика, а пажња ученика ће бити задржана.

На који начин 'ујослиши' ученике који пре свих заврше задатак и онда им је досадно?

Познато је да ученици који поседују висок ниво знања страног језика у односу на своје вршњаке у групи пре свих ураде задати задатак, а потом показују знаке досаде и незаинтересованости, а све то може бити добар темељ за недисциплину на часу. Да бисмо ово избегли, увек треба да су нам при руци додатни задаци (мало изнад тренутног нивоа знања бржих ученика), попут додатне активности за брже ученике приказане у Табели 2. Тако ћемо ове ученике заинтересовати за градиво и неће им бити досадно на часу. Осим фокусирања на брже ученике, битно је да се спорији ученици не осете обесхрабрено, већ да се похвале када остваре успех (Prodromou & Clandfield, 2011).

Табела 2. Додатна активност за брже ученике. Табела је направљена по узору на: Програму и Кландфилд, 2011 (Prodromou and Clandfield, 2011).

Назив: Додатна активност за брже ученике

Ниво: сви

Циљ: да се 'успеле' ученици који пре осталих заврше задатак

Трајање: део часа

Материјал: свеска, табла

Вештине/језик: варира

Ова додатна вежба може послужити као уштеда времена (*time-saver*) за ученике који су

пре свих урадили већ задати задатак. Вежба се састоји из питања отвореног типа (енг. *open-ended questions*). Не захтева много писања, али захтева познавање вокабулара енглеског језика, као и употребу времена и састављање краћих реченица на енглеском.

Наставник на табли напише податке приказане у Табели 3:

Табела 3. Додатна активност која захтева одговоре ученика. Идеја за ову активност добијена је на семинару „*Getting Attention in Mixed-ability Classes*“ Лука Продромуа (Luke Prodromou).

	Have you ever...?	Did you enjoy it?	Why, when, how, who, what...?
PLACES			
ACTIVITIES			
FOOD/DRINK			

Сврха ове вежбе је да се бржи ученици заинтересују за попуњавање табеле својим одговорима и тако избегне недисциплина на часу, која произилази из чињенице да су пре свих урадили претходни задатак. Ученици треба да одговоре на питања (*Да ли си икад њосејио, њробао?, Да ли ти се дојало?, Зашио, када, како, ко, шиа?*), тако што ће наводити места која су посетили (енг. *places*), активности у којима су учествовали (енг. *activities*), као и храну/пиће које су пробали (енг. *food/drink*).

На који начин ученици различитог нивоа знања могу радити задатке заједно?

Учење страног језика треба да буде колаборативан процес. У учењу страног језика, ми конструишемо језик заједно. Међутим, није једноставно креирати атмосферу у учионици која ће водити до тога да ученици различитог нивоа знања раде заједно.

Да бисмо развили стратегију помоћу које ученици нижег нивоа знања и ученици вишег

нивоа знања сарађују и заједно раде задатке, потребно је да задатак буде релевантан (да се тиче њих) и да његово решавање буде занимљиво, али не сувише тешко. У Табели 4 приказане су основне информације о заједничком задатку, а испод су дата објашњења и начин на који се задаје задатак.

Табела 4. Заједнички задатак. Табела је направљена по узору на: *Продрому и Кландфилд, 2011 (Prodromou and Clandfield, 2011)*.

Назив: Заједнички задатак

Ниво: сви

Циљ: заједнички рад

Трајање: део часа

Материјал: свеска, табла

Вештине/језик: варира

Како бисмо остварили циљ – заједнички рад на задатку – сви ученици треба да имају код себе лист папира. На папиру треба да напишу следеће реченице, које наставник претходно напише на табли:

- I like watching TV because...
- I enjoy going to the cinema because...
- I like movies because...

Задатак ученика је да доврше *јегну* од попуњених реченица. Уколико је потребно, наставник заједно са ученицима преводи горе наведене реченице. Након што ученици самостално напишу, тј. доврше реченицу која се тиче њих, наставник покупи све одговоре на папирима. Потом наставник наглас чита све одговоре ученика, али тако што их споји у једну целину – креирајући причу. Испод је пример спајања различитих одговора ученика на одређене реченице:

„I like watching TV because of the cartoons, and because of my favourite TV show and soap opera...Then, I enjoy going to the cinema because I want to watch my favourite movie, I can hang out with my friends...Finally,

I like movies because, *they make me laugh, I can see my favourite actor, they are often funny and interesting...*“.

Из горе наведеног примера види се да су различити одговори више ученика спојени у једну целину да би се направила прича. Наставник у току израде задатка треба да надгледа ученике и помаже ученицима око одређених непознатих речи. Након завршетка задатка, задатак наставника је да све одговоре споји у једну целину на начин који је наведен горе. Дужност наставника је да прочита делове реченица спојене на поминути начин, и, док чита, да исправи евентуалне грешке које су ученици направили.

Овако је циљ вежбе постигнут, а стратегија за заједнички рад је успешно остварена кроз вежбу. Ученици ће бити задовољни када препознају своју реченицу у састављеној причи, а евентуалне грешке ће бити исправљене „у ходу“, тако да се слабији ученици неће осећати обесхрабрено. Битно је и да се у оваквом приступу не форсира рад у групама, већ је нагласак на индивидуалности која води до заједничког задатка (све реченице се спајају у једно). Користили смо стратегију која се заснива на „сарадњи међу ученицима и њиховим индивидуалним квалитетима који у комбинацији могу да доведу до решења“ (Prodromou and Clandfield, 2011: 51).

Постоје различити начини да се оствари јединство групе:

- одабрати задатке који се могу прилагодити различитим приступима учењу;
- потенцирати предзнање и индивидуалност ученика у решавању задатка;
- охрабрити сарадњу и међусобно пропитивање;
- посветити пажњу активностима које као крајњи циљ немају усвајање страног језика, већ успостављање другарске, пријатне радне атмосфере.

(Prodromou & Clandfield, 2011: 51)

Како саставити питања за ученике различитог нивоа знања?

Уколико наставници не желе или одбијају да праве разлику између ученика слабијег и јачег нивоа знања, могуће је да ће, желећи да истакну просечност (енг. *hit the middle level*), пропустити добре ученике (Prodromou, 2011). Различитост треба да се узме у обзир иначе ће се њено игнорисање „манифестовати као проблем у учионици“ (Гајић, 2007: 117). Ученици који поседују слабији ниво знања могу постићи успех у учењу, али се „њихове индивидуалне могућности, способности напредовања и постигнућа морају посматрати из другачијег угла и са другачије полазне тачке уз поштовање индивидуалних разлика“ (Гајић, 2007: 117). Управо је просечност медијатор између изразито надарених ученика и ученика са потешкоћама у учењу, а различитост се налази на „континууму образовних потреба“ (Гајић, 2007: 117; према: Desforges, 2001).

У Табели 5 дат је приказ вежбе „Поделите питања“ помоћу које се развија стратегија за састављање питања за ученике различитог нивоа знања. Вежба помаже у бољем разумевању текста на страном језику (или матерњем језику). Циљ је да сви ученици, без обзира на ниво знања, или управо због свести о различитом нивоу знања, могу успешно да одговоре на краћа питања у вези са текстом. Питања су подељена у две групе – А и Б, а основни критеријум поделе је тежина питања. Питања у примеру су у вези са чувеним делом Вилијама Шекспира – *Ромео и Јулија*.

Група А (лакша)

- Где су се Ромео и Јулија упознали?
- Које је Јулијино друго име?
- Како се Ромео презива?
- Где су одлучили да се сретну сутрадан?

Група Б (тежа)

- Зашто су њихове две породице у сукобу?

- Како Ромео говори?
- Зашто је Јулија уплашена?
- Шта каже њен отац?

(Prodromou & Clandfield, 2011: 53)

Табела 5. Подела питања на основу тежине за усвојеније читање и разумевање текста: Продром и Кландфилд, 2011 (Prodromou and Clandfield, 2011).

Назив: Поделите питања

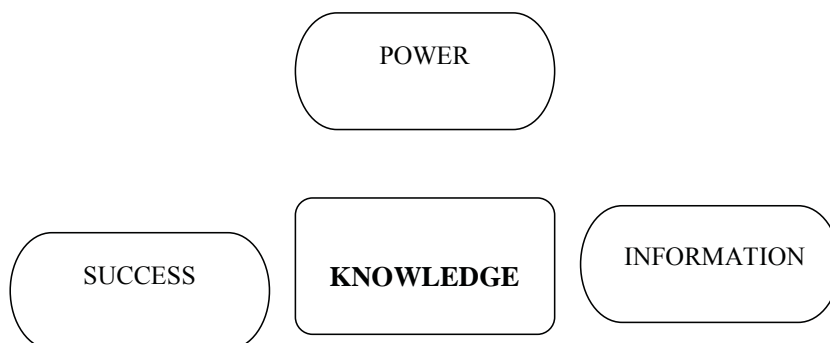
Ниво: сви
Циљ: саставити питања за ученике различитог нивоа знања
Трајање: 20 минута
Материјал: текст из уџбеника
Вештине/језик: читање

Ако се упореде питања из групе А и Б, види се да питања из лакше групе (А) не захтевају анализу ситуације, већ захтевају одговоре који ће проверити ниво рецепције ученика (тј. колико су информација ученици успели да запамте из прочитаног). Одговори треба да садрже неке основне информације у вези са причом: место радње, време радње, имена и презимена главних ликова. С друге стране, тежа питања (група Б) захтевају опширније одговоре. Одго-

вори треба да садрже анализу ситуације, већу моћ перцепције радње, а отвара се и могућност критичког мишљења. Будући да је циљ оваквог начина задавања задатака успех свих ученика, без обзира на ниво знања, аутори предлажу да ученици раде у паровима, где ће један ученик бити група А, а други група Б. Разменом информација, односно одговора на питања између парова, ученици добијају одговор на свих десет питања (Prodromou & Clandfield, 2011). Тако да, иако су питања била јасно подељена, само кроз рад у паровима и сарадњу може се доћи до одговора на сва питања.

Која је најбоља стравеија за учење нових речи?

Да бисмо успоставили конверзацију на страном језику, прво је потребно обогатити речник. Већи је изазов поучавати речи страног језика у одељењу у коме су ученици различитог нивоа знања. Једна од стратегија за усвајање нових речи у таквим одељењима је асоциограм (енг. *concept maps*). На Слици 2 дат је пример једноставног асоциограма (или концептуалне мапе). Кључна реч је **знање** (енг. *knowledge*), а око кључне речи нижу се друге речи које су у вези са њом као извором **снаге** (енг. *power*), **успеха** (енг. *success*), **информације** (енг. *information*).

Слика 2. Пример једноставног асоциограма.

Када међу ученицима постоје разлике у нивоу знања, ова стратегија је идеална за богаћење речника, јер:

- омогућава слабијим ученицима да усвоје нове речи (изнад њиховог нивоа знања), али и да покажу знање тако што ће давати своје предлоге садржаја асоцијограма; те речи ће бити једноставније, али ће их успешно решен задатак охрабрити да усвајају нове (теже) речи;
- омогућава бољим ученицима да обогате постојећи ниво знања вокабулара и повећају обим речи како би успешно комуницирали.

Када ученици усвоје ипоиредан ниво знања вокабулара, на који начин их заинтересоваћии за вежбу конверзације?

Конверзација или говорне вежбе на страном језику су посебно тежак задатак и за наставника и за ученика. Потребно је одабрати одговарајућу стратегију која ће помоћи ученицима да лакше приступе говорној вежби и задрже интересовање за њу. Посебно отежавајућа околност је примена стратегије за успешно одржавање говорне вежбе у разреду са ученицима различитог нивоа знања.

Предлаже се да се за почетак (иницирање) говорне вежбе (нарочито за ученике нижих разреда) узме такозвана разредна маскота (Prodromou & Clandfield, 2011), која подразумева:

- цртеж лика из цртаног филма;
- фотографију славне особе;
- лутку;
- плишану животињу;
- необичан предмет којем можете наденути име.

(Prodromou & Clandfield, 2011: 58)

Разредна маскота има улогу предмета о коме ће ученици писати „једну-две реченице у складу са претходним граматичким или лексичким вежбама, али на неки начин у вези са маскотом“ (Prodromou and Clandfield, 2011: 58). Тако, на пример, ученици нижих разреда за разредну маскоту могу одабрати плишану играчку и, помоћу реченица, стављати је у разне ситуације употребљавајући садашње просто време (енг. *Present Simple Tense*) као у примеру:

„*Snoopy likes ice-cream. Snoopy is Charlie Brown's dog. Snoopy lives in a doghouse...*“.

Наставник треба да помогне ученицима ако наиђу на непознате речи, али свакако треба да им пружи прилику да сами саставе реченице у садашњем времену, а у вези са њиховим главним јунаком. Помоћу овакве стратегије ученици различитог нивоа знања учествоваће у решавању задатка. Задатак је занимљив, јер, иако је фокус на граматички, смањује се афективна баријера ученика и ученици нису инхибирани страхом од прављења граматичких грешака.

Закључак

У овом раду изложене су различите практичне стратегије помоћу којих се решава ситуација различитог нивоа знања ученика. Стратегије су изложене пратећи одговарајућа методичка питања на која смо покушали дати одговор комбинујући теорију и праксу.

Истицали смо значај вредновања знања свих ученика, без обзира на ниво знања којим ученик влада. Такође, рад истиче и опасност пренебрегавања чињенице да разред није хомоген, и да унутар истог разреда постоје ученици са вишим нивоом знања, али и са нижим нивоом знања. Ученике са вишим нивоом знања, како је било истакнуто у раду, треба константно мотивисати на рад, често дајући им вежбе мало изнад тренутног нивоа знања. Ученике са

нижим нивоом знања треба похвалити за сваки уложен труд у решавању задатка, али их и мотивисати на заједнички рад са способнијим вршњацима, уп. зона наредног развоја, Виготски (Vygotsky, 1978).

Различит ниво знања треба посматрати као изазов, а не као проблем са којим се морамо

суочити или занемарити га. Кроз овај рад, наводећи различите стратегије за суочавање са овим изазовом у настави, скренули смо пажњу на неминовност постојања различитог нивоа знања међу ученицима истог одељења. Даљи правци истраживања треба да се фокусирају на овај сегмент методике наставе.

Литература

- Гајић, О. (2007). *Прилози методологији васпитно-образовног рада (дискурс о стратегијама образовања и социјално-педагошким темама)*. Нови Сад: Филозофски факултет (одсек за педагогију).
- Maslow, A. H. (1970). *Motivation and Personality*. New York: Harper & Row.
- Moll, C. L. (1992). *Vygotsky and Education: Instructional Implications and Applications of Sociocultural Psychology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Prodromou, L. (2011). Seminar: *Getting Attention in Mixed-ability Classes*. Novi Sad: The English Book.
- Prodromou, L. i Clandfield, L. (2011). *Tehnike podučavanja – rešenja, strategije i predlozi za uspešnije predavače*. Beograd: Klett.
- Вујаклија, М. (1980). *Лексикон страних речи и израза*. Београд: Издавачка радна организација „Просвета“.

Summary

This paper deals with the definition of the concept of strategy and displays the strategies for teaching students with different levels of knowledge. The paper presents different tasks that can be used as strategies for teaching students with different levels of knowledge. The aim of this paper is to, through the prism of methodological questions, which replies were found in the above-mentioned book, and through education strategies, point out the possible ways of solving the problem of having students with different levels of knowledge within the same class. It is highlighted that it is inevitable to teach class in which students possess higher and lower levels of knowledge. The author of this paper points out that only through cooperation and joint work on tasks can we achieve success in heterogeneous classrooms.

Key words: *strategies, different levels of knowledge, English language, methodological issues.*